

KÖZMŰVELŐDÉS

Felelős szerkesztő: Wagner Sándor.

A lap szellemi részét illető cikkek a szerkesztőségnek, az előfizetési pénzek a pénztári-, az esetleges reklamációk pedig a kiadóhivatálnak (Papp György) küldendők.

Magyelenik minden vasárnap.

Az előfizetés díjai:	
Egész évre	8 Kor.
Félévre	4 "
Negyedévre	2 "
— Hirdetések díjszabás szerint. —	

Bűnhődés.

Budapesti, december 1.

Isten büntető keze nehezedik a szabadelvű pártra. Ez a párt vétekekben fogantatott. Bűnökben nőtt fel. Erkölcsetlen üzemek közt öregedett meg. Most gonoszságok közt hallgatagon, de még mindig a hatalom után kapkodva haldoklik. Furcsa! Mig buján termelt számára a gyom, hizott. Mikor a mezőn, a réten, a pusztán, az erdőn, hegyeinkben és völgyeinkben sarjadzani kezdett a nemzeti eszme szép virága, szentségtelen lábakkal iramodott neki. Ki akarta taposni. Neki gyom kellett volna. Nyaka törött. A bábeli torony munkásai sorsára jutott. Széledni kezdett. Hull szét mint az oldott kéve. Miért? Mert nincs többé buján termő gyom részére. Ez tartotta eddig is össze.

A rablóbandát, a kalózcsoportot, a hamispénzt gyártó szövetséget bűn hozza össze, bűn tartja fenn. Az is öli meg. Szakasztotta a szabadelvű párt. Születésétől kezdve a bűnben élt, a bűnnek áldozott. A legelső percben, midőn hatalomra került, nem tette meg kötelességét. Nem világosította fel az uralkodót, hogy alkotmányos királyságban nem egyedül az uralkodó kivételes joga egy nemzetnek programot adni. Ezt nem tevén meg, balhiedelemben engedte megöregedni jó öreg királyunkat. E bűnös és gyáva eljárásának folyománya a híres „niemals“ és a mai alkotmányválság.

Felfelé anyámasszonyoskodott és gerinctelenkedett, lefelé legénykedett és hengegett. Verte a nagy dobát. A nemzetnek hosszú időn át bekötötte a szemét. Hirdette programját, melyet kormányzási feltételül elébe szabtak. De ez, mivel bécsi gyártmány volt, idegen mezt hordott magán. Semmiféle irányban sem volt nemzeti. Mintha Magyarország a szabadelvű uralom alatt Ausztriáért létezett volna. Ezt így is fogta fel a párt. Ehhez mérten cselekedett is. Ez a bűne öli is őt most meg.

Ha választás volt, a helyi viszonyokhoz képest mindent ígért. Ha mandátum volt, mit sem törődött a választók

igényeivel. Gazdaságilag kizsákmányolta gazdáinkat Ausztria boldogítására. Vérést és pénzádókat nemzetietlen és idegen haderő fejlesztésére és fentartására fordította, az összbirodalom kancsal elvét legyezgetvén ezzel is napról-napra. Erkölcseileg korrumpálta a népet. Meghonosította az elv, a becsület, a hazafiság árúba bocsátását és megvásárlását. Hangoztatta a vallás és lelkiismeret szabadságát, és könyökig markolt bele a házasság profanizálása által. Hazudott mindig, hazugság volt élete. E miatt pusztul most.

Hogy mily sok piszkos elemet ölelt fel e párt, a mai válságos idő eléggé mutatja. A vármegyék nyakára erőszakolt kétes és eladósodott ekszisztenciák mind e párt büzhödt kebeléből kerülnek elő. Ezek az urak mai napig is e párt bekebelezett tagjai és kimustrált képviselői. Hát a kormánylapok írói, szerkesztői? Ezek is nemkülömben.

S ez a párt még bűnének bűnös tudatában is tovább akar élni. Remél, mint a tüdőbeteg. Hej, pedig alkalom adtán ujjongani fog a nemzet halotti torán. Programot gyártott. De titokban szándékozik tartani a válság megoldásáig. A lólab kilóg itt is. Nehéz, multját tekintve, de veszedelmes jövőjét illetőleg is a programgyártás. Karó közé szorulni, nem kis dolog. Ha multjához híven a hatalom árnyékában akar maradni, a nemzet elebrudalja legközelebb. Ha szakít a multtal, nemzeties magyar programot ad, nem fog számára többé Bécsben még száraz kóró sem teremni, pedig ez csak kell a számár életfentartásához is. Különbén a nemzet úgy se fog hinni neki, mert sokszor becsapta. Legjobb lesz, ha készen lesz a program, elégetni. Mert még rájönnek a tagok, hogy miféle szenny van hivatva őket összetartani. Ha akad köztük ember, megugrik.

A magyar kálvinista egyház megmozdult. Nem akarja, hogy végső vigasz nélkül muljon ki e párt. Jól teszi, tegye meg a haldoklóval szemben utolsó kötelességét. Szorítson egyet a nyakán,

hogy megtisztulása után és halála előtt, nehogy még a mennyei jusból kizáró bűnt, hazaárulást kövessen el. Mert ez is kitelhetik tőle utolsó lázas állapotában.

A szabadelvűpártnak nyilvánossá lett bűne, ismertté szenyese, napfényre került piszka, világosságra jött gonoszsága. Ezek már többé, mint összekötő- és tartó kapocs nem szerepelhetnek, hanem csak mint mérég, mely öl. Ki miben vétkezik, abban és az által bűnhődik.

Pál Dénes.

Társulatunk XXVI. rendes közgyűlése.

Az Erdélyi róm. kath. Irodalmi Társulat ez évi rendes közgyűlést nyilvános felolvasással kötötte össze, amelyet november hó 26-án tartott meg az Európa szálló dísztermében. Gyulafehérvári közönség elég élénk érdeklődést tanúsított társulatunk ügyei iránt és úgy a tagok, mint a szives érdeklődők szép számmal jelentek meg a gyűlésen.

A felolvasást és a közgyűlést magas megjelenésével tisztelte meg Majláth Gusztáv Károly gróf erdélyi püspök úr öngyerméltósága, aki Erdélybe való küldetésétől fogva társulatunk iránt állandóan a legközelebb jóindulattal viseltetik. Ott voltak a társulat tisztviselői: Pál Antal elnök, Wagner Sándor alelnök és szerkesztő, Kárpiss János titkár, Csiky Miklós pénztáros, Bartalis József ellenőr, azután Fejér Gerő dr., Kovács Lajos, Koródy Péter dr. és Zlamál Ágost belső vál. tagok, továbbá Novák Ferenc kir. tanácsos polgármester, Imets F. Jákó apátkanonok, tiszt. elnök, Tamási Áron preláus-kanonok, Butyka Sándor borbándi plebános, Roska József v. kapitány, Márton Andor p. udv. káplán; Rass Károly, Riszner Ödön, Király Gáspár, Reithoffer Jenő főgimn. tanárok, Balázs Endre dr. páp. kamarás, papn. int. rektor, Varga Ferenc püsp. szertl., Wartha Ferenc püsp. aktuárius, Rejöd József, Adorján Sámuel dr. és Konez Viktor dr. ügyvédek, Atzél Béla dr. törv. bír., Utry János ny. tanár, Erős Imre püsp. szöllög. intéző, Tokay B. mérnök, Csabry Bonifác dr. tb. megy. főorvos, Balla István, Szász Károly, Ertl Vendel, Barts Márton rk. és áll. tanítók, Roska Miklós dr. tb. megyei jegyző, Dergán Béla r. biztos, Neuwirth József, törv. jegyző, Springer Adolf fogtech., Körösy László vár. számt., Vincze Albert, Engi B. postat., Jäger Tamás kereskedő, Pápiu Viktor, Szraga Ede iparosok és még sokan mások. — A gyulafehérvári hölgyek is szép számmal jelentek meg a felolvasással egybekötött gyűlé-

sen: ott voltak: Ávéd Jakóné, Wagner Sándorné, Frölich Gyuláné, Dr. Csabry Bonifacné, Dr. Adorján Samuné, Frölich Jolán, Papp Györgyné, Utry Jánosné, Löw Józsefné, Dergán Beláné, Müller Lajosné és lányai, a Lakner lányok és még mások számosan.

A gyűlés d. u. 5 órakor Pál Antal elnök a következő tartalmas és hatásos beszéddel nyitotta meg:

Nagyméltóságú Püspök úr!

Mélyen tisztelt Közönség!

Tisztelt közgyűlés!

Az erd. rk. irod. társulat f. évi febr. 22-i közgyűlésének bizalmából vagyok azon szerencsés helyzetben, hogy a mai közgyűlésen a díszes közönség jelenlétében, mint a társulat elnöke elfoglalhatom az elnöki széket.

Engedje meg, Mt. Kgy., hogy midőn elnöki működésemet megkezdem, legelsőbben is a hálaadókat rójjam le a társulat irányában, s forró köszönetet mondjak azon kitüntető bizalmáért, mellyel minden érdemem nélkül e díszes állásba méltóztatott emelni.

Valóban, az aggodalom és kétség bizonyos neme fog el, mikor e székben kell helyet foglalnom, melyet oly nagynevű elődök tettek tisztelt, — hogy másokat ne említek, — mint a szepelkű Veszely Károly, az országos hírű tudós és kath. publicista. Érzem, hogy sem tehetőségem, sem eddigi működésem nem jogosított fel e díszes állás után való vágyakozásra, hanem csupán a társulat meghálálhatatlan előlegezett bizalma.

Tudom, hogy az előmbe tűzött feladatnak megfelelni magam képes nem vagyok. Hogy mégis meghajoltam a közgyűlésen megnyilvánult közönség előtt, ezt csak magán a közgyűlésen egyhangulag kifejezett azon elhatározó biztatások alapján tettem, melyben a jelenlevő társulati tagok hathatós irodalmi támogatásukról biztosítási szívesek voltak.

Tettem továbbá azon reményben, hogy sikerül vidéki tagtársainkat is nagyobb mértékben bevonni a társulat szellemi életének ápolásába. S valóban már eddig is többen biztosítottak arról, hogy gyűléseinket felolvasásaikkal közreműködnek, tevékenységünknek minél élénkebbé tételére.

Tettem továbbá azért is, mert — ha már a bizalom felém irányult, kötelességemnek ismerem csekély tehetséggel közreműködni társulatunk ügyeinek előmozdításában. Rajta is leszek, M. T. K., hogy minden lehető eszközt megmozdítsák a társulatunk elé kitűzött célok megvalósítására, mert meg vagyok győződve, hogy a társulat fennállása valódi szükséglet egyházmelegyénységben, hogy összetartsa a kath. szellemű munkásokat s egyöntetű közszellemet biztosítson. Remelem is Isten után, hogy — ha nagy munkákat nem is alkothatunk: a tudományok eredményeinek körünkbe való terjesztésével, s azzal, hogy működésünkben mindenkinek alkalmat nyújtunk arra, hogy tehetségeit érvényesítse azon nagy társadalmi problémák megfejtésében, melyek megoldására közrehatni minden kath. embernek kötelessége — kiben bár mi kis tehetség is van, — mondom ezen módon legalább egy porszemmel mi is hozzájárulunk azon díszes épületnek felemeléséhez, melynek neve: nemzeti közművelődés.

Ne feledjük el u. is Mt. Közgyűlés, hogy a csepp viznek is megvan a maga feladata, a maga élete, élő mozgó kicsiny világa épen úgy, mint a nagy Oceánnak; a legkisebb lénynek is megvan a maga létjogosultsága, a legparányibb élő és érző szervezet épen oly életfunkciókat hajt

végre, mint a legfokéletesebb: az ember. És merné-e valaki tagadni, hogy az apró világok, a láthatatlan lények szükségtelen vagy haszontalan, vagy semmi munkát sem végeznek, azért, mert zajtalanul, a nagy világtól észre nem véve, tán nem is sejtve, élnek kicsiny környezetükben s folytatják az élet és fajfenntartás megfoghatatlan munkáját? Hiszen, uraim, ki tudja, vajon nem semmisülne-e meg a tökéletesebb szervezetek, ha e kis lények működése megszűnnék?

A tengerek korall állatkái tán évezredekig attól az időtől fogva működnek látatlan a vizek mélységén, mikor meg egyedül az Úr lelke lebegett felette, de azért dolgoznak, bár senki se látja, míg munkájuk eredménye a felszínre nem jut: az ember bámulatát magára vonó, gazdag étellel teli sziget.

Apró, olykor tán figyelemre sem méltott, vagy észre sem vett benyomások, impressziók alakítják ki lassú munkával jellemünket. S mi ez az egész nagy mindenség az ő gyönyörűséggel, ha nem a legapróbb atomok egyesülése. Valóban minden nagyság kicsinysegen épül fel; nagy nemzetek ereje a kicsiny egyedek ereje, erkölcsé az egyesek erkölcsé, tudománya az egyesek tudománya, műveltsége, egyesek műveltsége, s gazdagsága egyesek gazdagsága. Hol az egyesek mind erőtlenekek, erkölcselenekek, tudatlanok, műveletlenekek, szegények, ott nemzeti nagyságról, tudományról, műveltségről szólni is képtelen dolog.

Nem kell tehát kicsinyíteni semmi munkát, bármily igénytelennek tetsző is az, semmi intézményt, bármily élettelennek látszó élete legyen is annak, mert mint a porszemek a világ struktúrájának felépítéséhez, úgy hozzájárulnak e kicsiny munkák és intézmények az egyetemes egyéni, társadalmi és nemzeti kialakuláshoz.

M. T. Közönség, tisztelt közgyűlés, ha e nézőpontból tekintjük a dolgot, azt gondolom, nem kicsinyelhetjük azt a munkát, melyet már több mint egy negyed százada végez.

Távol legyen tőlem minden önámítás, hivalkodás, vagy elfogultság, de azt bátran el merem mondani, hogy társulatunk a maga anyagi és szellemi tőkéjével e negyed századon keresztül megtette mindig, a mit tehetett, fentartott szellemileg állandóan egy állapot, mely nemcsak egyházmelegyénység jelenlétéből, éleleiből örözlött meg számos emlékezetes vonást, s nyilvánosságra hozott az irodalom számára is főleg forrás tanulmányi közleményeiben több fontos történelmi adatot és tudományos értekezést; gyűjtött maga köré egy kis olvasóközönseget, s ha nem is nevelt nagy írókat, összetartotta az erőket s alkalmat adott magakiképzésére mindenkinek, alkalmat adott a működésre minden nyilvánulni akaró tehetségnek.

Kívánatos volna Mt. K. hogy működésünk még több oldalú, még intenzívebb legyen. De ehhez már nagyobb anyagi segédesszerek szükségesek, mint a minőkkel jelenleg rendelkezünk, a nagy közönség részéről nagyobb pártolás és érdeklődés, mint a minőben eddig részestül.

Ezért appelláltunk mai közgyűlésünkkel Önökhöz, M. T. K.; ezért voltunk bátrak mai felolvasásunkra meghívni, hogy alkalmat adjunk egyesületünknek közvetlenebb megismerésére s egyúttal felhívjuk annak nem annyira anyagi, mint inkább szellemi és erkölcsi támogatására. S úgy látom e nagyszámú megjelenésükkel, hogy megértettek minket. Szívből üdvözlöm tehát mindnyájukat, de engedjék meg, hogy legelső sorban s legfoképpen azt üdvözlöljük, ki hathatós támogatásával egyedül teszi lehetségessé társulatunk fennállását, engedjék meg, hogy hálás szívvel üdvözlöljem társulatunk főpártfogóját: püspök urunk önmagyméltóságát s köszönetet

mondjak azért, hogy mai gyűlésünkön is kegyeskedett megjelenni.

Az ülést megnyitom.

A zajos tetszéssel fogadott megnyitó beszéd után az elnök a tiszteltnék és halának igaz szívből fakadó érzelmes szavaival emlékeztet meg boldogult Biró Béláról, az elhunyt kolozsvári apátplebánusról, aki már társulatunknak alapításánál lelkesen közreműködött, majd annak munkásaielőnöke volt, egészen haláláig buzgó és jóakarató tagja maradt, sőt még a halálós ágyán végrendeletében sem feledkezett meg a társulatról, hanem, — ami követésre méltó példa, — annak bizonyos összeget hagyományozott. Tiszteltném emléket a gyűlés halásan jegyzőkönyvébe ígattam.

Társulatunk újabb szervezett nyilvános felolvasásait Zlamál Ágost tudományos értekezése vezette be. Sokoldalú tanulmányozás alapján a görög népek jellemét tárgyalta és bemutatta azt a magánéletben, a társadalomban és politikában, a vallásban, irodalomban és művészetben egyaránt. A felolvasó alapos, világosan áttekinthető munkája, — amely közelebből lapunkban is megjelenik, — abban a szabatosan élvezetes előadásban, mely a szerzőnek díszeset sajtója, általános figyelem közt élénk tetszésben részesült.

A második előadó Kárpiss János volt, aki Propertiusnak Cynthiajához és Qu. Horatius Flaccusnak (Carm. II. 16.) Pompeius Grosphushoz írt költeményét fordította le mértékes-remes versformában magyar nyelvre. A költeményeknek úgy tartalma, mint fordítása is eléggé tetszett.

A felolvasást Rass Károly fejezte be hangulatos novellájával, amelynek címe: „A világ vége.” A természetnek éles megfigyelése hű és mégis finom vonásokkal nyívaant meg ebben az állatvilágból merített allegorizáló kedves kicsi rajzban, amely meglepő ellentétekben színes stílusával élénken lekötötte a hallgatóság szíves figyelmét, kedélyenkedő derűltéget kelte, vonzó meséjével is kellemes élvezetet szerzett. Lapunkat is megtisztelti vele a költői felkületű szerző, akit zajos tapsal és tetszéssel ünnepelek jó kedvre derített hallgatói.

A felolvasások után következett a társulat XXVI. évi rendes közgyűlése, amelyen a tagok és a felolvasások hallgatói teljes számmal jelen voltak. Elsőnek Kárpiss János terjesztette elő a következő titkári jelentését:

Mélyen tisztelt Közgyűlés!

A szokottnál hosszabb időről szóló titkári jelentésemet a hagyományos sorrendben először is társulatunk anyagi helyzetének a vázolásával kellene kezdenem, de kegyes engedelmükkel most elmellőzöm ezt, amennyiben a társulat pénzügyi viszonyairól a pénztáros úr szíves kimerítő és részletesebb felvilágosítást nyújtani. Általánosságban mégis annyit megjegyezhetek, hogy a hátrálékos tagoktól való bevételnek elég kedvezően folytak be, s ez igen örvendő állapot, mert úgy a fővárosi, mint a vidéki közművelődési és tudományos egyesületeknek rendszeres ezekkel a nagy összegekre menő hátrálékokkal van a legtöbb bajuk.

Társulatunk vagyonai mérlege azonban javulást még sem mutat, ami ismét a magyar egyesületeknek rendszeres betegsége. Alapötökünk változatlan, bevételünk és kiadásaink aránya reálisan nem talán. Magas fővédnökünk, Majláth Gusztáv Károly gróf, erdélyi püspök úr önmagyméltósága, aki melegen óhajta a társulatnak úgy erkölcsi, mint anyagi fölvirágzását, évi 400 kor. adományával és 33 lappeldány 264 kor. előfizetésével állandóan kegyeskedik támogatni

sok más betegségtől az ember, ha egészen tartózkodik minden alkoholos ital élvezésétől. A sör, bor és a pálinka élvezése a tropikus éghajlat alatt veszélyesebb minden bacillusnál, miázmánál.

Igy vélekedik az 1899. évben Középfrikában szerencsétlenül járt Dr. Kolb. „A németeknek Afrikában legnagyobb ellensége az alkohol. Ez határozott véleménye Wohlmann tanárnak. Tehát leginkább a meleg napokban távol kell tartani az alkoholt. Az elveszi az embernek minden üdösségét és munkakedvét.

Tovább hiteget és mondja „de én mégis oltom szomjaját.” Nagyon jó: Ez ellen kinek lehetne kifogása? Oh ha csak az egészséges szomjuhozók innának, az alkoholkérdés megvolna oldva!

Azonban kérдем: Miért okoz a szeszes italok élvezése mindig nagyobb szomjat? Minél több alkoholos italt élvez valaki, annál inkább szomjuhozik. Ki tagadhatja ezt? Miért keresi a koresmából hazafele botorkáló az ivóvizet? Miért keresi lázas nyugtalansággal a jól mulatott bonvivant éjszaka is a vizes kancsót? Nem de azért, hogy égető szomjuságát oltsa, pedig talán több napon át mulatott, itta a szeszes italokat. Tehát hazudik az alkohol bálvány, midőn azt állítja, hogy ő szomjuságot olt.

Talán erre rázza fejét az a kedves, különben még eddig józan életű káplán, ki a meleg nyáron nekem azzal dicsékedett, hogy ő nem iszik vizet soha. Talán mondja: „lám abstinens uram, borrar is el tudom oltani szomjaját.” Oh igen, mert a bornál bővebben fogyasztja vegyítve a borszéki vagy kászoni, avagy a korondi vizet. Lám! mégis csak a víz oltja a szomjat!

A szeszes italoknak kevésbé tulajdonsága a szomjoltás és annál kevésbé, minél több alkoholt tartalmaz. Sőt ellenkezőleg az alkohol fokozza a szomjat, mert az szárítja a szervezetet és a nyálka hátrányát izgatja.

Semmi sem oltja jobban a szomjat, mint egy pohár hideg csurgó vagy forrasviz. „Semmi sem jobb a víznél”, ez mondása Pindár régi bölcsnek.

„Ki nem iszik vizet” mondja Dr. Stöhr. „megfosztja magát a legtisztább és legnagyobb élvezettől”. . . . a kövek közül csörgedező forrás valami költői, együtt gondoljuk vele a feltétlen tisztaságot, a felemelő szűzies üdöset. Ki feledhetné azon áldott forrást, csurgót, hol tikkasztó hőségben égető szomját lecsillapította. Azért az a sok kedves monda az üdítő forrásokról! Az alkoholos ivóhelyek ennek éppen ellenkezője, rémes tettek és historiák melegegyája! Boldog ember csak az lehet, ki szomját kristálytisza forrásvízzel olthatja!

Az alkohol tovább amit és azt mondja: „én táplálak téged.” „Adjatok a szegény munkásoknak jó tápláló, izletes ételeket és akkor nem iszik pálinkát.” Ez alkoholista ámitó mondas.

Kérдем: miért nincs a munkások nagyobb részének jó tápláló, izletes étele? Talán azért, mert nincs pénzük?! Nincs, mert több pénzt pazarolnak el a szeszes italokra, mint a menyit kiadni jó tápláló, izletes ételekre.

Azt mondja teljes igazsággal Dr. Wilde berlini vegytan tanár, hogy olesőbban előállíthatja az ember a szalonkahust, mint a sörrel való táplálkozást.

Bizonyítás: Egy felnőtt embernek táplálására naponként szükséges körülbelül 120 gramm fehérnyé, 90 gramm zsiradék, 500 gramm szénhidrát és 2½ liter víz.

Van pedig a sörben legfőkébb 1/2% fehérnyé, 3–5% szénhidrát, a zsiradékból semmi. A többi alkoholos ital semmi táplálékot sem

tartalmaz. Ha valaki a naponta szükséges szénhidrátot sörből akarná fedezni, megkellene igyék naponként 10–15 liter sört és ha a napi szükséges fehérnyét akarná sörből fedezni, akkor 24 liter sört kellene magához vennie s még azonfelül 21 liter vizet. Már most egy liter sört csak 30 fillérbe számítva is, mégis 7 K. 20 fillért kellene kiadni.

Egy liter legjobb müncheni sör Dr. Meiner drezdai orvos állítása szerint nem tartalmaz több táplálékot, mint egy evő kanál magyar sajt, melynek értéke 1 fillér. „Egy keshegynyi liszt, tekintettel a vérképzésre, táplálóból, mint négy pohár bajor sör” állítja Liebig Justus.

Ezekből kifolyólag mondja Dr. Rosenhatal tanár teljes igazsággal: „Frivol valótlanság azon szóbeszéd, hogy a sör folyadék kenyér a szegények számára; azon szegény, ki naponként 10 fillért ad ki sörre és pálinkára, pazarlást követ el, mert ugyan annyitért lisztet több mint tizszeres értékűt vehet.”

Az ugynevezett „egészségsör”, „erősör”, „dajkasör” és hasonlók valótlán elnevezések és csak a szomjas publikum ostobaságára spekulálnak.

(Folyt. köv.)

Szabó György.

Szeben-fogarasi esp. kerületi papság koronagyűlése nov. 7-én.

Nagyon érdekesen és tanulságosan folyt le a nagyszébenbelvárosi plebánia lakban.

Valóban, a koronagyűléseknek sok tekintetben igen hasznos és üdvös hatása van! A püspök úr Ő Excellenciájától kitűzött 5 téma, szaktudással és arra készütséggel vitatott meg a majdnem teljes számban megjelent kerületi papság által: s a végleges megállapodás jegyzőkönyvre vételve a kegyelmes Főpásztorhoz fölterjesztetett.

A gyűlést a kerületi főnök Gidófalvy Gergely prépost, főesperes az alábbi szép és eszmedús beszéddel nyitotta meg:

D. a J. Kr.! Ftdő kedves Paptestvérek!

Isten kegyelméből majdnem egy egész esztendőtté eltűnt át utolsó koronagyűlésünk óta. Azóta sok minden változott a nagy világban, de esperesi kerületünk papi személyzetében — hála Istennek! — sem halál, sem áthelyezés miatt változás nem esett. Ennél fogva van szerencsém eddigi kedves Paptestvéreimet ismét szerény hajlékomban tiszteltteljes szeretettel üdvözölhetni.

Habár szemünk elborul ama vészterhes felhők láttára, melyek a mostani válság miatt hazánk egén feltornysultak, szívünk mégis örömezésben árad a fölött, hogy kegyelmes Főpásztorunkat, apostoli királyunk Ő Felsege f. évi szept. hó 1-én kelt elhatározásával, valóságos belső titkos tanácsossá legkegyelmesebben ki nevezni méltóztatott, megadván Ő Nagyméltóságának valahára azt a címet, mely az erdélyi püspököt, mint volt nagyfejedelemségi első Consiliariust, kinevezetése első percében jogilag különben is megilleti.

Csekélységem és Prokupek pápai kamarás, árveházi igazgató úr, siettünk is a ker. papság és hívek nevében ő nagyméltóságát távirati úton üdvözölni. De a kegyelmes főpásztor, bár magas figyelemre méltatta szerény üdvözlésünket, megható alázatosságával elhárítani kívánt magától minden óvációt és e helyett — mintha neki, a szentéletű püspöknek, nagyobb szüksége volna, mint nekünk, az isteni kegyelemre — imádságot kért, nehogy a kegyelemből kiessék. Felse-

ges apostoli példa ez az elbizakodás kísértésének leggyőztesében, mely a gyarló embereknek rendszerint együtt szokott járni a rang emelkedésével!

Bár sötét fátyol borítja hazánk jövőjét, mi nem csüggedünk. Sorsunk Isten kezében van és bármint hozzon a jövő, nem árthat az nekünk, ha különösen mint papok híven teljesítjük egyházi és honfiai kötelességünket és lelkesedéssel tartunk össze főpásztorunkkal a hit és erkölcs szent dolgában. A míg e szent viszonyt híven és kitartóan ápoljuk, mindaddig Isten nyája egészében véve nem forog veszélyben.

Korunk egyházellenes áramlata főképp oda irányul, hogy az alsó papságot magához edesgesse és így meglazítsa azt a szent kötelet, mely őt Istentől rendelt püspökeihez fűzi. Ugyanazért égető szükség, hogy épen most, a szétrenyedés és felozlás napjaiban, midőn csupán az egységben van menekvés, minden kath. pap és lelkipásztor legnagyobb hűvel ragaszkodjék főpásztorához.

Igen, mélyen tisztelt paptársak! sorakozunk szeretettel, hűséggel, munkakedvvel kegyelmes főpásztorunk köré. Döntő, talán a legmészazhatóbb küzdelem zajlik most szerteszt a hazában. Szomorú tíz évi évfordulója ez az év annak, hogy az egyházpolitikai, a polgári házasság, a felekezetenkülsős és állami anyakönyvvezetésre vonatkozó áldatlan törvények ugynevezett jogerőre emelkedtek, melyek katolikus meggyőződésünkben és hitünkben a legnagyobb sérlemt ejtettek. Épen azért szükséges, hogy kegyelmes főpásztorunkkal egyek legyünk a tanításban és hirdessük az egyház, az üdv igéit teljes bátorsággal, mely csakis az igazság öntudatában található.

Legyünk egyek püspökünkkel szellemben. Az ő szándékait, az ő rendeleteit, melyeket az egyházellenes mozgalmak közt ezüskésgeknek vagy üdvösöknek tart, hajtsuk végre a legpontosabban.

Legyünk végre főpásztorunkkal egyek az életben. Vele együttesen erős életfává izmosodunk és így úgy magunkat, mint a reánk bízottakat könnyebben és biztosabban megszentelhetjük, üdvözíthetjük.

Midőn ily érzelmek között ismételen üdvözölöm a ftdő urakat és az idei koronagyűlést megnyitottnak nyilvánítom, szabadjon Önöket még a napirend előtt arra felkérnem. Hogy a kegyelmes főpásztorunkat ért legfelsőbb kitüntetés feletti határtalan örömünknek, lángoló szeretetünknek, ragaszkodásunknak és hódoló tiszteletünknek helyeinkről való felállással és jegyzőkönyvileg is kifejezést adjunk.

Továbbá ismeretes a ftdő urak előtt azon nem kevésbé öröndetes esemény is, hogy az Egyházat lelkileg kormányzó Szt. Lélek Isten öt elárvult püspöki megye élére új kiváló főpapokat rendelt. Tudomány, életszentség és rátermettség jellemzi mindeniket. De ezek között közelebb áll hozzánk az, kinek szellemi ismereteit, bámulatos tudományát, esztetikai és szónoki fenységét, a néhány évvel ezelőt nekünk tartott szentgyakorlatok alkalmával is esodálni volt szerencsénk. Ertem Dr. Prohászka Ottokárt, Szekesfehervárnak új nagyredemű püspökét. — Engedjék meg tehát, mélyen tisztelt urak, hogy őt e gyűlésünkben kifolyólag táviratilag üdvözölhesük. Az üdvözlő távirat szövege ez:

„Prohászka püspök urnak

Budapest.

A szeben-fogarasi kerületi papság ma tartott koronagyűléséből, Méltóságodat, felejtethlen nagytudású volt exhortátorát, főpapi kitüntetése alkalmából, lelkesedett örömmel és hódoló tisztelettel üdvözli.”

A hatóság megnyitót élénk tetszéssel fogadta a gyűlés.

Koronagyűléseinken a feladott témákon kívül mindig fordul elő több közérdekű indítvány és javaslat is. Legkivált egy öreg bácsink minden gyűlésen előáll több érdekes javaslattal és indítvánnyal.

Nem lehet csodálkozni, hogy koronagyűléseink érdekesek s zajosok. Hisz ahol: 1 prépost, 2 kanonok, 2 pápai kamarás, 1 főesperes, 1 katonafőpap stb. van, — ott másképp nem is lehet.

Jelen koronagyűlésünk alkalmával a javaslat és az indítványgyártó öreg bácsink javaslatba hozta, hogy a státusgyűlésen Püspök úr Ő Nagyméltósága hatna oda, hogy mint a protestánsoknál igen eredményesen működik, az erd. püsp. egyházmegyében is alakítsanak „Gravamina-bizottság,” mely az erd. egyházmegyei egyes parókiák, iskolák, szerzetházak, stbik sérelmes ügyeit felkarolná, s azokban tanácsot, vagy utasításokat adna; legkivált felsőbb helyeken e törvényes lépéseket tekintélyesen és erélyesen megtenni!

Továbbá, miután hibás betáblázások, vagy éppen be nem táblázások miatt egyes egyház-közösségekben, hol a templom, hol a parókia és iskola kárt szenved, — Püspök úr Ő Excellenciája magas figyelem felkérést a betáblázások megvizsgálására is.

Miután tapasztaltatott s az egyes kimutatók is igazolják: hogy az „Emke” a protestánsoknak feltűnően kedvez. — a katolikus egyházak, iskolák és nevelőintézetekre nincs kellő figyelemmel, — a koronagyűlés kimondta: hogy szeretnénk be a szükséges adatok és a nyilvánosság útján kérssek fel az „Emke” ezúttani méltányosabb és igazságosabb eljárásra a katolikus kerelmzőkkel szemben. Hisz pénze jobbra katolikusoktól gyűlt össze.

A koronagyűlés után a paptestvéri szeretet kerületében gondosan ápoló és folyton gyarapító prépost úr vendégszerető úri asztalához meghívta paptestvéreit s azokat megvendégelte tisztességes módon. Ha most nincs is meg az a meg-aranyozott vagy ezüst billikom a szeben-fogarasi esp. kerület birtokában, mely a szebeni Kapitulum birtokában volt hajdan 1430. nov. 14-én, melyet András szebeni gróf jó borral színültig megtöltött s melyből a paptestvérek in signum concordiae ittak in Domino exultantes (Urk. im Hermannst. Capit. Archiv.), de vannak a prépost úrnai Kiss Gusztáv t. b. kanonok által ajándékozott poharak, amikből a prépost úr áldozatkészségéből egymást éltette mindig egy-egy pohár jó bort is ihatnak egymás egészségére a paptestvérek in Domino exultantes.

A koronagyűlések tehát a testvéri szeretet ápolói s gyarapítói is!

Egy esp. kerületi tag.

IRODALOM. MŰVÉSZET.

* *Imakönyv.* Fra Angelico képeivel. Kiadja a Szent-István-Társulat. A Szent-István-Társulat kiadásában megjelent s itt jelzett Imakönyvet a szó igaz értelmében hézagpótlónak kell mondanunk. Magam is és bizonyára sokan mások voltak már azon helyzetben, hogy egyes alkalmakra — pl. bérmlás, első szentáldozás, házasság stb. — tartalmilag és alakilag megfelelő, tehát igazi katolikus keresztény szellemben irt és a mai fejlettebb ízlést kielégítő imakönyvet óhajtottak szeretteiknek, ismerőseiknek ajándékozni. Ez a jó szándék nem volt megvalósítható. Régebbi imakönyveink tartalmilag is átdolgozásra szorultak; alakilag pedig a csak

kisse emelkedettebb igényeknek nem feleltek meg sem a nyomás, sem a díszítés, sem a kötés szempontjából. Már évek során át, mint ajándék imakönyv díszes kiállításánál fogva egyetlenegy volt a felszinen, melyet erős üzleti érdekekkel és okos mérlegeléssel a publikum gyöngegeinek egy ismeretes vállalat adott ki. Akik csak a külszín után néznek, megelégedhetnek volna ezzel. Más oldalról azonban komoly elvi tekintetek merültek föl ezen imakönyvvel szemben, vajjon a legfőbb érdekét, t. i. a katolikus hívők lelki életének ápolását, ez az imakönyv kielégíti-e? Jó magam soha sem tudtam magam arra határozni, hogy ezt az imakönyvet akár ajándékképpen valakinek adjam, akár csak ajánlani is megvetelre. Ezen okból mondjuk a Szent-István-Társulat Imakönyvét hézagpótlónak.

Nem is említve az Imakönyvben a papirnak finomságát és a nyomásnak tisztaságát, külön ki kell emelnünk minden egyes lapnak díszítését. A szöveg ugyanis egy külső, halvány piros színben tartott, gyöngyök és ekek ügyes csoportosításából eredő rámba van foglalva. Ezen belül aranyvonalak körítik a szöveget, melyek alul is egy-egy oldalról arányos szélességű lécezetet zárnak körül és ezen lécezetben a legnemesebb és legfinomabb ízléssel megrajzolt, változatos színekben gazdag, többszörös motívumokban egymástól eltérő gyönyörű virágfüzerek díszlenek. Ez a díszlet annyira gondosan tervezett, hogy majdnem minden lapon újabb motívumokkal találkozunk — a látszat szerint — a szemlélő; holott a rajz néha ismétlődő, de a színezés folyton és újabb kombinációk szerint váltakozó. Bátran merjük állítani, hogy akár az invenció gazdagsága, akár a rajz finomsága, akár a többnyire lágy színek ügyes és aranyal vegyített csoportosítása, akár végre a nyomásnak pártatlanul tiszta élessége szempontjából a fejlett ízlésnek minden követelményét kielégítve találjuk.

Az Imakönyv díszítésére szolgálnak aztán Fra Angelico kepei: a címkepen a Madonna, a szövegben pedig arányosan beosztva 12 angyal, Fiesolennak ezen remek alkotásai, minőket csak a mennyország szemlélete revalhat olyan nagy művészeknek, aki egyszersmind szent. Ez angyalok mind imádkoznak, dalokat, himnuszokat zengenek és zenelnek: mindmegannyi kedves, elbűvölő alak, hogy az olvasót és szemlélőt is imádságra, Isten dicsőítésére hangolja. E részt is, tehát az Imakönyvet a dekoratív érdek, sőt a vallásos ihlet ápolásának érdekében is kiválónak kell mondanunk. Ez utóbbi érdekében talán nem lesz fölösleges azon óhajunkat kifejezni, hogy Fra Angelico művei közül jó lenne újabb kiadásnál a megfeszített Üdvözítőnek valamelyik ábrázolását meg fölvenni; mert imakönyvben az Úr Jézust nem szívesen nélkülözzük.

Néhány szót a kötésről. Alkalmunk volt különböző példányokat megsemléni és megcsodálni. A régi jó, nemes, nyugodt, szolid ízlés mutatkozik mindenütt; a fölösleges és az imakönyvet „ne nyuj hozzá” jellegével fölruházott cífrázatok, kapesok, sarkdíszletek stb. egészen hiányoznak; látja, érzi az ember, hogy ez az Imakönyv arra készült, hogy használja, sokszor és mindig használja, forgassa az ember. A kötés anyaga kívülről különböző, finom, tartós bőr. A táblák kívül és belül — az árak szerint váltakozó, — de mindig jó rajzú és finom kivitelű aranyozással díszítettek.

Gondosan áttanulmányoztam az Imakönyv tartalmát is. Ami elsősorban jól esik s amit különösen ki kell emelnem, az a szentimentalizmus teljes hiánya a könyvből. Ez oldalról semmi engedményre sem bukkanunk a hölgyeknek sokszor megromlott, őrüességbe elvesző,

lány, erőtlen, értéktelen és hamis pietizmusával szemben. Az Imakönyv nem is kizárólagosan a katolikus nők számára készült; mindenkinek egyaránt megfelelő. Ezt az Imakönyvet csak imádkozásra lehet használni. A táplálék, amit a léleknek a könyv nyújt, erőteljes, egészséges, egészen a katolikus egyház életéből és életforrásaiból merített. Majdnem valamennyi egyházi imádság a maga eredeti valóságában föltalálható. Újabb kiadásnál talán lehet még a meglevőkkhöz pótolni a „Magnificat”, a „Sub tuum praesidium” és a „Memorare” imádságokat is; viszont melőzhetőnek vélném a szent Atanász hitvallását. (4. l.) Azután az „Önfeláldozás” (13. l.) mellett jó lenne a „Röpimák” (29. l.) egy-egy rövidebb följánlási forma, amit a keresztény hívő bármely pillanatban a jó Istenhez röpit. A tartalom szerkesztője mindenesetre erős teológikus tudást és józan aszketikus szívet és lelketet árul el.

Az imakönyv ára: 17. sz. kötés Chagrinnbör, sima tábla préselés nélkül 16.50 K. 18. sz. kötés Maroquinbör, sima tábla préselés nélkül 20 K. 19. sz. kötés Maroquinbör, sima tábla, moiré előzők 23 K. 21. a) sz. kötés Maroquinbör, arany monogrammal 20 K. 21. b) sz. kötés Maroquinbör, sima tábla arany kerettel 23 K. 22. a) sz. kötés Maroquinbör, sima tábl. arany ker. moiré előz. 26 K. 22. b) sz. kötés Maroquinbör, eredeti mozaikbetét, moiré előz. 35 K. 27. sz. kötés Bagariabör, sima tábla, arany monogrammal 22 K.

A Szent-István-Társulat ezen Imakönyvet egyszerűbb kiállításban is „Imakönyv a katolikus hívők számára” címen kiadta. A tartalom ugyanaz — de a nyomásnak díszletei, a képek és a díszlécezet — elmaradnak; egyetlen címke van, a Madonna. De az Imakönyv így is elég szép s ami fődolog — egyformán jó. Ezen egyszerűbb kiadású Imakönyv ára kötve 1.60—8 korona közt ingadozik.

Az igazi katolikus hitélet fejlesztése és ápolása érdekében is a legnagyobb melegséggel és igaz meggyőződéssel ajánljuk ezen új Imakönyvet minden katolikus hívő figyelmébe.

P. I. dr.

A szerkesztő üzenetei.

T. K. Igen szépen kérjük, szíveskedjék már régen megkezdett dolgozatának folytatásait hétről-hétre beküldeni, mert az eddigi — nagyobb időközki megszaktásokkal sokat veszt a dolgozat közvetlenségéből.

R. K. A már régebben beküldött érdekes fordítást köszönjük. Mihamarább sorát ejtjük. Legutóbbi levelének tartalmát nem egészen értjük. Mivel szolgáltatunk okot rá? Nem tudjuk elképzelni.

P á l y á z a t.

— A kézdialmási róm. kath. elemi népiskolánál szervezett tanítónői állásra — az egyházközösség pénzlárából és államségélyből 400—400 korona évi fizetéssel és lakással — az iskolaszék által meghatározandó köteleességek teljesítésének kikötése mellett folyó 1905. évi december hó 15-ig pályázatot hirdetek — okleveles tanítónők felkérésével.

Lembény, 1905. november 27-én. u. p. Bereck.

László József,

plébános,
a kézdialmási róm. kath. iskolaszék elnöke.

tiszta fénymáz (szinezetlen)

új pallóra és parkettra: mely csupán fényt ad. Különösen parkettra és olajfestékekkel már bemázolt egész új pallóra való. Csak fényt ad, ennélfogva nem fődí el a famustrát.

Postacsomag, körülbelül 35 négyzetméter 2 közép nagyságú szobára való) 5 frt. 90 kr. vagy 9¹/₂ marka.

A közvetlen megrendelések minden városban, ahol raktáron vannak ide küldendők. — Minta mázolások és prospektusok ingyen és bérmentve küldetnek. A bevásárlásnál tessék jól vigyázni a cégre s a gyári jegyre, mivel ezt a

több mint 35 éve létező gyártmányt sok felé utánozzák és hamisítják, rossz és gyakran a célnak meg nem felelő minőségben hozzák forgalomba.

Cristoph Ferenc

a valódiszobapadló fénylakk feltalálója

és egyedüli gyártója

== FŐRAKTÁR: ==

DAHINTEN VIKTOR

vaskereskedésében GYULAFEHÉRVÁRT.

A bérálás szentségének szertartása

czimű füzet,

Bérmálási lapok**Bérmálandók anyakönyve**

rovatos ivék kaphatók

Papp György könyvnyomdájában

Gyulafehérvárt.

Nyavalyatörés!

Ki nyavalyatörés, göres és más ideges állapotban szenved, kérjen iratot, ingyen és bérmentve kapható a szabad, Hattuy gyógyszerár által Majna Frankfurt.

Lehetővé teszi, hogy a szobák mázolás alatt is használtassanak, mivel a kellemetlen szag és lassú, ragadós száradás, mely olajfestékeknek és az olajlakknak sajátja — elkerültetik. E mellett használata olyan egyszerű, hogy kiki maga végezheti a mázolást. A palló nedves tárggyal feltörölhető, anélkül, hogy elvesztené fényét. Meg kell különböztetni

szinezett szobapadló fénymázt,

sárgásbarnát és mahagonibarnát, mely akáresak az olajfesték fődí be a padlót s egyúttal fényt is ad. Ezekért egyaránt alkalmazhat régi és új pallóra. Teljesen beföd minden foltot, korábbi mázolást, stb. van azután

A kinek

eladó **birtoka** van, vagy a ki **birtokot** venni szándékozik, vagy ha eladásra szánt

könyvtára, irodalmi műve, zene eszköze, festménye, régi könyve, olajfestésű képe, szobra, fegyvere, régi pénze, ékszere, butora, háztartási, gazdasági és más eszköze

van, az hirdessen a **KÖZMŰVELŐDÉS**-ben, mely lap a felsoroltak iránt érdeklődő közönség körében igen nagy számban forog közkézen.

Sürgöny: Blaskovits Sokszorosán kitüntette.

TEMPLOM FESTÉS.Első orszá-
gos műfes-
tészeti és
iparműve-
szetiintézet.
Alapítattott
1887-ben**Olajba oltárkép**

magas centm.	50	70	90	100	125	160	180	220
korona	25.—	40.—	55.—	70.—	100.—	125.—	170.—	200.—

Egy életnagyságú arekép, mert örök bece van és egyszersmind szabadisz, továbbá előnyös nász-, nev- és születésnap, vagy egyéb alkalmi és ünnepi ajándékol szolgál. — Ezeket az areképeket bármilyen beküldött fénykép után a legfinomabl. kivitelben készítem e

Nagysága 25×32 35×45 55×65 65×80 75×110 85×125 100×150

Poichromozott fa-szobrok,
aranyozott széllel

magas centm.	50	70	90	120	140	150	160	170	180	200
korona	30.—	40.—	50.—	100.—	135.—	150.—	170.—	185.—	240.—	300.—

BLASKOVITS BÁTORI MIHÁLY

Szabadka, VII. kerület, Erdő-sor 66. szám.

A főt. papságnak bíboros hercegprimás úr ő eminenciája 67,898. szám alatt és Tolna Festetich Tasziló gróf úr ő nagyméltósága által ajánlva. Az oktatást ő nagyméltósága Császka Gy. kalocsai érsek úr nagylelkű ajdózatkészése folytán olaszországi műfestők és műmárványozóktól nyertem

Templomfestés stilszerint, gipsz-márvány (stucco), kereszték aranyozása állvány nélkül. Templommeszezés eső által le nem mosható. **Oltárképek festése művészi kivitelben bámulatos olcsón.** Szegényebb egyházaknak 25% engedmény! **Elismerő nyilatkozatok rendelkezésre bocsájtatnak****Egészen ingyen**

zománcszobozott edényt nem kapnak sehol, de 6 főzölabost és 6 főzöfazéket különféle nagyságban 12 darabot 1 frt. 75 kr.-ért en szállíthatok. Ingyen esomagolás utánvétel mellett.

A többi tárgyak feltűnő olcsó árban.

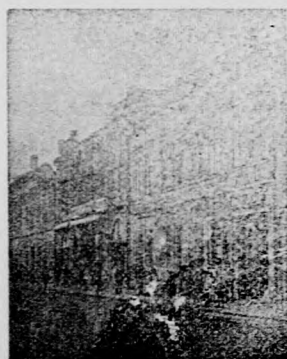
— Árjegyzéket ingyen küldök. —

Kohn, gyáriraktáros, Budapest.
VI. ker., Csengeri-utca 51.Hirdetések jutányos árban felvételnek
e lap kiadóhivatalában.**ANGSTER JÓZSEF és FIA**pécsi, kalocsai, győri és kassai székesegyházak orgona-építője, **Orgona és harmonium-gyár****PÉCSETT.**

Alapítattott 1867.

Két arany, egy ezüst es egy nagy milleniumi
eremmel kitüntette.Ajánljuk kitűnő hangú es erős szerkezetű **crescendo orgonáinkat.** — Különösen a legújabb **légnymatu** (pneumatical) rendszer szerint épült orgonáinkat, melyek a rendkívül könnyű játékmód es regisztrálás mellett még azon nagy előnyvel is bírnak, hogy a **templom nedvessége** nincs befolyással reájuk.Legjobban bizonyítja műveink jóságát, hogy üzle-
letünköl 450-nél több **új orgona** mű került ki.Raktáron kitűnő hangú **harmoniumok minden nagyságban** (155 koronától 1000 kor.-ig).Mindennemű **javitásokat, hangolásokat** es át-
építéseket olcsón elvállalunk.

Árjegyzéket kívánatra ingyen küldünk.

Európa szálloda Gyulafehérvárt.

Teljesen átalakítva es renoválva.

Elsőrangú szálloda minden kényelemmel berendezett 30 szobával.

Mérsékelt árak. ☉ Villamos világítás. ☉ Fürdő.

Telefon. ☉ Társas kocs. ☉ Kitűnő konyha. ☉ Valódi borok.

Kőbányai sör. ☉ Előzékeny es figyelmes kiszolgálás.

Haas Vilmos, szállodás.